

БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ

ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ
JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

ДАВРИЙЛИГИ: 2016-2026

ЖИЛД 11
СОН 3

2026

ЧОП
ЭТИЛГАН САНА:
20.06.2026

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

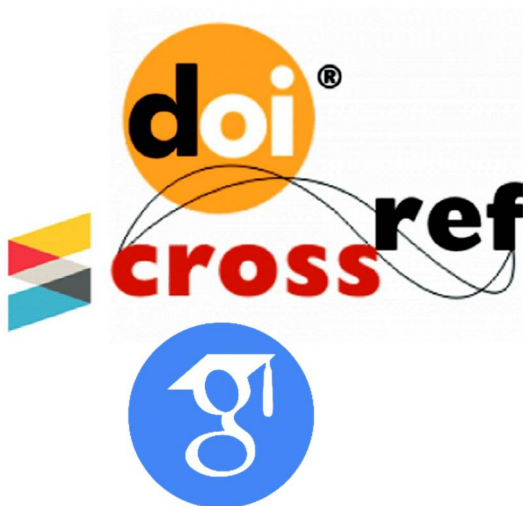
11 ЖИЛД, 3 СОН

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

ТОМ 11, НОМЕР 3

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

VOLUME 11, ISSUE 3

Бош муҳаррир:

Ризаев Жасур Алимжанович
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети ректори
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Масъул котиб:

Самиева Гулноза Уткуровна
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Бош муҳаррир ўринбосари:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
тиббиёт фанлари доктори, Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академиясининг Иммунология ва инсон
геномикаси институти директор ўринбосари,
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Нашр учун масъул:

Шаханова Шахноза Шавкатовна
DSc, Самарқанд давлат тиббиёт университети,
онкология кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

ТАХРИРИЯТ КЕНГАШИ:

Арипова Тамара Уктамовна
Иммунология ва инсон геномикаси институти директори –
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
Республикаси Фанлар академияси академиги

Jin Young Choi
Сеул миллий университети Стоматология мактаби оғиз ва
юз-жағ жарроҳлиги департаменти профессори, Жанубий
Кореянинг юз-жағ ва эстетик жарроҳлик ассоциацияси
президенти

Kemalettin Aydin
профессор Sağlık Bilimleri Üniversitesi пектори, **ORCID**
ID: 0000-0003-0714-7075

Абдуллаева Наргиза Нурмаатовна
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети проректори, 1-клиникаси бош
врачи. **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248

Оринов Фирдавс Суръатович
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети Гистология, цитология ва
эмбриология кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Мавлянов Фарход Шавкатович
тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети болалар жарроҳлиги кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445

Магзумова Наргиза Махкамовна
тиббиёт фанлари доктори, Тошкент давлат тиббиёт
университети Оилавий тиббиётда акушерлик ва гинекология
кафедраси профессори **ORCID ID:** 0000-0002-9313-4918

Очилов Улдуғбек Усмонович
DSc, доцент, СамДТУ Дипломдан кейинги таълим
факултети Психиатрия курси мудири. СамДТУ Илмий
кенгаши котиби. <https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>

Шавази Наргиз Нуралиева
DSc, Доцент, СамДМУ 3-сон акушерлик ва гинекология
кафедраси мудири <https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>

Юлдашев Равшан Захидович
Тоҷикистон Давлат тиббиёт университети Онкология
ва нур таъхиси кафедраси мудири, Тиббиёт фанлари
доктори, Профессор, Душанбе, Тоҷикистон.
<https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>

Алимов Жалолiddин Усмон ўғли
PhD, Доцент Тошкент Давлат тиббиёт университети
Чирчиқ филиали, **ORCID ID:** 0009-0009-3959-9878

Саидов Саидмир Абборович
тиббиёт фанлари доктори,
Тошкент фармацевтика институти
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович
тиббиёт фанлари доктори, Тошкент давлат тиббиёт
университети, Тери-таносил, болалар тери-таносил
касаликлари ва ОИТС кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X

Теребаев Билим Алдамуратович
тиббиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент
педиатрия тиббиёт институти Факультет болалар
хирургия кафедраси. **ORCID ID:** 0000-0002-5409-4327

Юлдашев Ботир Ахматович
тиббиёт фанлари доктори,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
№2-сон Педиатрия, неонатология ва болалар
касаликлари пропедевтикаси кафедраси доценти.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Ибрагимов Малика Худайбергановна
тиббиёт фанлари доктори, профессор
Тошкент давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742

Рахимов Нодир Махамматкулович
тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат
тиббиёт университети, онкология кафедраси профессори
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Даминов Феруз Асадуллаевич
Самарқанд давлат тиббиёт университети,
2-сон Даволаш факултети декани,
тиббиёт фанлари доктори, доцент.
Самарқанд, Ўзбекистон.

Миржураев Элбек Миршавкатович
тиббиёт фанлари доктори, профессор
УзССР Тиббий ходимларни касбий малакасини
ривожлантириш марказининг Нејроореабилитация
кафедраси мудири, Тошкент, Ўзбекистон

Тагаев Шерқабул Бойқабулович
тиббиёт фанлари доктори, хирургия кафедраси
доценти Тошкент давлат тиббиёт университети.
ORCID: 0009-0004-7661-9253.

Сайфутдинов Зайниддин Асамутдинович
PHD, Республика ихтисослаштирилган педиатрия илмий-
амалий тиббиёт маркази, **ORCID ID:** 0009-0007-5270-1297

Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналлов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Главный редактор:

Ризаев Жасур Алимджанович
доктор медицинских наук, профессор, Ректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Заместитель главного редактора:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
доктор медицинских наук, Заместитель директора
Института иммунологии и геномики человека
Академии наук Республики Узбекистан,
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Ответственный секретарь:

Самиева Гульноза Уткуровна
доктор медицинских наук, профессор Самаркандского
государственного медицинского университета.
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Ответственный за публикацию:

Шаханова Шахноза Шавкатовна
DSc, доцент кафедры онкологии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

РЕДАКЦИОННЫЙ КОЛЛЕГИЯ:

Арипова Тамара Уктамовна
директор Института иммунологии и геномики человека
доктор медицинских наук, профессор, академик АН РУз

Jin Young Choi
профессор департамента оральной и челюстно-лицевой
хирургии школы стоматологии Стоматологического
госпиталя Сеульского национального университета,
Президент Корейского общества челюстно-лицевой и
эстетической хирургии

Kemalettin Aydin
профессор, ректор Университета медицинских наук (Sağlık
Bilimleri Üniversitesi), ORCID ID: 0000-0003-0714-7075

Абдуллаева Наргиза Нурмаматовна
доктор медицинских наук, профессор, проректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0002-7529-4248

Орипов Фирдавс Суръатович
доктор медицинских наук, профессор, заведующий кафедрой
Гистологии, цитологии и эмбриологии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Мавлянов Фарход Шавкатович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Детской
хирургии Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0003-2650-4445

Магзумова Наргиза Махкамовна
Доктор медицинских наук, профессор кафедры
акушерства и гинекологии Семейной медицины
Ташкентский государственный медицинский университет
ORCID ID: 0000-0002-9313-4918

Очилов Улугбек Усманович
DSc, доцент, заведующий курсом психиатрии
факультета постдипломного образования СамГМУ.
Секретарь Ученого совета СамГМУ.
<https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>

Шавази Наргиз Нуралиевна
DSc, доцент, заведующая кафедрой
акушерства и гинекологии N 3 СамГМУ.
<https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>

Юлдашев Равшан Захидович
Заведующий кафедрой Онкологии и лучевой
диагностики Таджикского медицинского университета,
д.м.н., профессор Душанбе, Таджикистан
<https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>

Алимов Жалолиддин Усмон угли
PhD, Доцент Чирчикского филиала Ташкентского
Государственного медицинского университета, ORCID
ID: 0009-0009-3959-9878

Саидов Садаммир Абборович
доктор медицинских наук, Ташкентский
фармацевтический институт
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович
доктор медицинских наук, Ташкентский государственный
медицинский университет, доцент кафедры
Дерматовенерология, детская дерматовенерология и СПИД,
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X

Теребаев Билим Алдамуратович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Факультетской
детской хирургии Ташкентского педиатрического
медицинского института.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327

Юлдашев Ботир Ахматович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Педиатрии,
неонатологии и протекции детских болезней №2
Самаркандского государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Ибрагимова Малика Худайбергеновна
доктор медицинских наук, профессор
Ташкентский государственный
медицинский университет
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742

Рахимов Нодир Махамматкулович
доктор медицинских наук, профессор кафедры
онкологии Самаркандского государственного
медицинского университета
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Даминов Феруз Асадуллаевич
Декан лечебного факультета №2 Самаркандского
государственного медицинского университета, доктор
медицинских наук, доцент. Самарканд, Узбекистан.

Мирджераев Эльбек Миршавкатович
Заведующий кафедрой Нейрореабилитации Центра развития
профессиональной квалификации медицинских работников МЗ
РУз, д.м.н., профессор Ташкент, Узбекистан

Тагаев Шеркабул Бойкабулович
доктор медицинских наук, доцент кафедры хирургии,
Ташкентский государственный медицинский университет.
ORCID: 0009-0004-7661-9253.

Сайфутдинов Зайниддин Асамутдинович
PHD, Республиканский специализированный научно-
практический медицинский центр педиатрии ORCID ID: 0009-
0007-5270-1297

Верстка: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Chief Editor:

Rizaev Jasur Alimjanovich
MD, DSc, Professor of Dental Medicine,
Rector of the Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Deputy Chief Editor:

Ziyadullaev Shukhrat Khudayberdievich
Doctor of Medical Sciences, Deputy Director of the Institute
of Immunology and Human Genomics of the Academy of
Sciences of the Republic of Uzbekistan
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Responsible secretary:

Samieva Gulnoza Utkurovna
doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Responsible for publication:

Shakhanova Shakhnoza Shavkatovna
DSc, Docent Department of Oncology
Samarkand State medical university
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

EDITORIAL BOARD:

Aripova Tamara Uktamovna

Director of the Institute of Immunology and Human Genomics -
Doctor of Medical Sciences, Professor, Academician of the
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

Jin Young Choi

Professor Department of Oral and Maxillofacial
Surgery School of Dentistry Dental Hospital
Seoul National University, President of the
Korean Society of Maxillofacial Aesthetic Surgery

Kemalettin Aydin

Professor, Rector of Health Sciences University (Sağlık Bilimleri
Universitesi), **ORCID ID:** 0000-0003-0714-7075

Abdullaeva Nargiza Nurmamatovna

Doctor of Medical Sciences, Professor, Vice-Rector
Samarkand State Medical University, Chief Physician of
the 1st Clinic **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248

Oripov Firdavs Suratovich

Doctor of Medical Sciences, Professor,
Head of the Department of Histology, Cytology and
Embryology of Samarkand State Medical University.
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Mavlyanov Farkhod Shavkatovich

Doctor of Medicine, Associate Professor of Pediatric
Surgery, Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445

Magzumova Nargiza Makhamovna

Doctor of Medical Sciences, Professor, Department
of Obstetrics and Gynecology, Family Medicine, Tashkent State
Medical University. **ORCID ID:** 0000-0002-9313-4918

Ochilov Ulugbek Usmanovich

DSc, Docent, Head of the Psychiatry Course at the Faculty of
Postgraduate Education of SamSMU. Secretary of the Academic
Council of SamSMU. <https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>

Shavazi Nargiz Nuraliyena

DSc, Associate Professor, Head of the Department of Obstetrics
and Gynecology N 3 of Samarkand State Medical University.
<https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>

Yuldashev Ravshan Zakhidovich

Head of the Department of Oncology and Radiation Diagnostics
at Tajik State Medical University, Doctor of Medical Sciences,
Professor. Dushanbe, Tajikistan <https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>

Alimov Jaloliddin Usmon Ugli

PhD, Associate Professor at Chirchik Branch of Tashkent State
Medical University, **ORCID ID:** 0009-0009-3959-9878

Saidov Saidamir

Doctor of Medical Sciences,
Tashkent Pharmaceutical Institute,
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Babadjanov Oybek Abdujabbarovich

Doctor of sciences in medicine, Tashkent State
Medical University, Docent the Department of
Dermatovenerology, pediatric dermatovenerology
and AIDS, **ORCID ID:** 0000-0002-3022-916X

Terebaev Bilim Aldamuratovich

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor,
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Faculty of Children Department of Surgery.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327.

Yuldashev Botir Akhmatovich

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor of
Pediatrics, Neonatology and Propaedeutics of Pediatrics,
Samarkand State Medical University No. 2.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Ibragimova Malika Xudayberganovna

Doctor of Medical Sciences, Professor,
Tashkent State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742

Rahimov Nodir Maxammatkulovich

DSc, Professor of Oncology,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Daminov Feruz Asadullaevich

Dean of the Faculty of Medicine No. 2, Samarkand State
Medical University, Doctor of Medical Sciences, Associate
Professor. Samarkand, Uzbekistan.

Mirjuraev Elbek Mirshavkatovich

Head of the Department of Neurorehabilitation Center
for the development of professional qualification of
medical workers, Doctor of Medical Sciences,
Professor. Tashkent, Uzbekistan
<https://orcid.org/0009-0008-2111-4388>

Tagaev Sher Kabul Baykabulovich

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor
of Surgery Department, Tashkent State Medical University
ORCID: 0009-0004-7661-9253.

Sayfutdinov Zayniddin Asamutdinovich

PHD, Republican Specialized Scientific and Practical Medical
Center of Pediatrics **ORCID ID:** 0009-0007-5270-1297

Page Maker: Khurshid Mirzakhmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

1. **Negmadjanov Bakhodur Boltayevich, Valiev Shukhrat Nasimovich, Hasanova Fariza Olimovna.**
COMPARATIVE EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF VARIOUS TREATMENT METHODS USED IN THE MANAGEMENT OF POSTPARTUM ENDOMETRITIS.....12

ANESTHESIOLOGY AND INTENSIVE CARE MEDICINE

2. **Bektemirova Norbuvi Tuxtayevna.**
PATHOPHYSIOLOGICAL RATIONALE AND PERSONALIZATION OF MULTIMODAL ANALGESIA WITH ESP BLOCK IN PURULENT-SEPTIC DISEASES OF THE THORACIC CAVITY.....19

MATERNAL AND CHILD HEALTH

3. **Nuritdinova Gavhar Taipovna, Atajanova Shoira Khalilovna, Arzibekova Umida Abdukodirovna, Sanjarova Gozaloy Nizamiddin kizi.**
STUDY OF CHANGES IN THE COMPOSITION OF FOOD INGREDIENTS AND CALORIC CONTENT OF BREAST MILK IN WOMEN WITH ANEMIA.....25

PUBLIC HEALTH AND HEALTH CARE SYSTEM

4. **Xamrayev Rustam Istamovich, Axmedov Murod Erkinovich.**
CLINICAL-ORGANIZATIONAL ASPECTS OF ARTERIAL HYPERTENSION PREVENTION IN THE PRIMARY OUTPATIENT CARE SYSTEM.....32
5. **Khayitov Javokhir Bakhodirovich.**
HYGIENIC ASSESSMENT OF THE ACADEMIC LOAD OF STUDENTS IN MODERN STATE AND PRIVATE SCHOOLS.....38

PEDIATRIC SURGERY

6. **Akhmedov Islomjon Yusufjonovich, Rizaev Jasur Alimjanovich, Yatsyk Sergey Pavlovich, Akhmedov Yusufjon Makhmudovich.**
OPTIMIZATION OF A REGIONAL MODEL OF PERINATAL MONITORING AND MANAGEMENT TACTICS FOR CHILDREN WITH CONGENITAL OBSTRUCTIVE UROPATHY.....47

LABORATORY MEDICINE

7. **Daminov Feruz Asadullayevich, Xanturayev Shahriyor Komilovich.**
LITERATURE REVIEW OF HELICOBACTER PYLORI GENOME DIVERSITY AND GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION.....53
8. **Xaydarova Feruza Alimovna, Oyxudjayeva Kamila Farruxovna, Ismiddinov Alijon Olimjon O'g'li, Begmatova Xafiza Ashirmetovna, Dushamova Mexribon Shavkatovna**
FEATURES OF METABOLIC AND INFLAMMATORY MARKERS IN DIFFERENT CLINICAL AND LABORATORY PHENOTYPES OF CHRONIC KIDNEY DISEASE IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....58

OTORHINOLARYNGOLOGY

9. **Lutfullayev Gairat Umrilloevich, Kobilova Shakhodat Shokirovna, Mayusupova Bibifotima Muxamadsobirzoda.**
SENSORINEURAL HEARING LOSS IN TODAY'S OTORHINOLARYNGOLOGY: TRENDS AND LITERATURE INSIGHTS.....65
10. **Fayzullayev Ali Ibadulloevich, Lutfullayev Gairat Umrilloevich.**
FIBROLARYNGOSCOPIC MONITORING OF REACTIVE CHANGES IN THE POSTOPERATIVE AREA IN PATIENTS WITH BENIGN LARYNGEAL NEOPLASMS..72
11. **Makhkamova Nigora Ergashevna, Nabiyeva Djamila Malikovna, Nasritdinova Maxzuna Taxsinovna.**
IMPROVING DENTAL CARE IN UZBEKISTAN USING A CONCEPTUAL APPROACH TO IMPROVE ITS QUALITY.....80
12. **Khushvakova Nilyufar Jurakulovna, Khamrakulova Nargiza Orzuevna, Makhmudova Saodat Kurbonbekovna.**
IMPROVEMENT OF DIAGNOSTIC APPROACHES AND CONSERVATIVE TREATMENT OF CHRONIC RHINOSINUSITIS IN CHILDREN WITH CYSTIC FIBROSIS.....87
13. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Khayitov Alisher Adkhamovich.**
COMPREHENSIVE DIAGNOSIS, TREATMENT AND PREVENTION OF CYSTIC MAXILLARY SINUSITIS.....98
14. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Dustboboev Dilshod Sadullaevich.**
OPTIMIZATION OF CONSERVATIVE TREATMENT FOR EXUDATIVE OTITIS MEDIA IN CHILDREN: THE SYNERGISTIC EFFECT OF LOW-INTENSITY LASER THERAPY, TOPICAL IMMUNOCORRECTION, AND PLAY AUTOINSUFFLATION.....112
15. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Dustboboev Dilshod Sadullaevich.**
STAGE-BY-STAGE DIAGNOSIS OF EXUDATIVE OTITIS MEDIA IN CHILDREN BASED ON TRANSFERRIN AND CERULOPLASMIN LEVELS IN ORAL FLUID.....126
16. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Khayitov Alisher Adkhamovich, Uktamov Diyorbek Shukhratovich.**
APPROACH TO TREATING CHILDREN WITH OTOMYCOSIS COMPLICATED BY CHRONIC SUPPURATIVE OTITIS MEDIA.....133
17. **Khasanov Ulugbek Saidakramovich, Khudoyberganov Umidbek Ruziboevich.**
ASSESSMENT OF THE CYTOLOGICAL STATUS OF ADENOID VEGETATIONS AFTER VARIOUS TREATMENTS.....143
18. **Khasanov Ulugbek Saidakramovich, Abdurakhimova Shakhnoza Saidasilovna.**
COMPARATIVE ANALYSIS OF METHODS OF TREATING HYPERTROPHIC RHINITIS.....152

MORPHOLOGY

18. **Nurmatov Siroj Tajibaevich.**
CORRECTION OF MORPHOLOGICAL CHANGES IN THE ADRENAL GLANDS UNDER THE INFLUENCE OF CARBON MONOXIDE USING THE PLANT ASPARAGUS OFFICINALIS.....159

NEUROSURGERY

19. **Ravshanov Davron Mavlonovich.**
TRENDS IN THE MANAGEMENT OF INTRACRANIAL MENINGIOMA.....165

20. **Ravshanov Davron Mavlonovich.**
CLINICAL AND FUNCTIONAL CHARACTERISTICS AND THE EFFECTIVENESS OF SPECIALIZED NEUROREHABILITATION AFTER SURGICAL TREATMENT OF SPINAL MENINGIOMAS.....172
21. **Kilichev Farrukh Akhmadovich, Yarmukhamedova Nargiza Anvarovna, Aliev Mansur Abdukholikovich.**
OPTIMIZATION OF ENDOVASCULAR STRATEGY IN ACUTE ISCHEMIC STROKE CONSIDERING ANGIOARCHITECTURE AND COLLATERAL CIRCULATION.....182

ONCOLOGY

22. **Yusupbekov Abrorbek Ahmedjanovich, Tuychiyeva Saboxat Shavkatovna, Djanklich Saide Mustafayevna.**
A POPULATION-BASED APPROACH TO CERVICAL CANCER: THE CONTEMPORARY IMPORTANCE OF CANCER REGISTRIES, SCREENING, AND SURVIVAL ANALYSIS.....191
23. **Zakhirova Nargiza Negmatovna, Saydaxmedova Viloyat Amirdinovna.**
THE IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE EARLY DETECTION OF CERVICAL CANCER: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND OPPORTUNITIES FOR THE NATIONAL HEALTHCARE SYSTEM.....199
24. **Shomansurova Nodira Saidarifovna, Nigmanova Nigora Anvarovna.**
CLINICAL AND ECONOMIC EFFECTIVENESS OF THE SENTIMAG MAGNETIC NAVIGATION SYSTEM IN SENTINEL LYMPH NODE DETECTION IN BREAST CANCER.....215
25. **Reymnazarova Gulsara Djamalovna.**
MORPHOMETRIC FEATURES OF THE CERVIX WITH BENIGN LESIONS AND EROSION IN THE PREMENOPAUSAL PERIOD.....225
26. **Tuychiev Otabek Dilshod ugli, Djumanazarov Temirbek Matchanovich, Madiyorov Bakhtiyor Toshpulatovich, Usmanov Bekzod Baymatovich, Ismailova Djadida Akhmedjanovna.**
EPIDEMIOLOGY OF ESOPHAGEAL CANCER IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE DEGREE OF HELICOBACTER PYLORI CONTAMINATION IN ESOPHAGEAL CANCER PATIENTS.....230
27. **Sharipov Khurshed Saidjonovich, Rizaev Jasur Alimdjanovich, Ashurov Gayur Gafurovich.**
DYNAMICS OF CHANGES IN THE CONCENTRATION OF BONE TISSUE DESTRUCTION MARKERS AND PH LEVEL IN THE ORAL FLUID OF PATIENTS WITH ONCOPATHOLOGY DURING CHEMORADIOOTHERAPY.....240
28. **Nishonov Doniyor Anarboyevich, Babakulov Sharaf Xamrakulovich, Navruzova Visola Sarimbekovna, Sulaymanova Nodira Jumayevna, Babakulova Shahlo Xamidullayevna.**
PATHOGENETIC FOUNDATIONS AND EVALUATION OF CLINICAL EFFICACY OF PROBIOTIC THERAPY IN THE COMPLEX TREATMENT OF SUPERFICIAL BLADDER CANCER.....247
29. **Lipartia Meri Givievna, Fazliyev Mekhrojiddin Shamsiddinovich, Turakulov Adash Farmonovich, Rahimov Nodir Maxammatkulovich, Shakhanova Shakhnoza Shavkatovna**
RELATIONSHIP BETWEEN BONE MARROW MYELOGRAM PARAMETERS AND PERIPHERAL BLOOD INDICES IN CHEMOTHERAPY-INDUCED LEUKOPENIA....253

OPHTHALMOLOGY

30. **Kadirova Aziza Muratovna, Khakimova Mavluda Shavkatjonovna.**
CLINICAL AND IMMUNOHISTOCHEMICAL CHANGES IN THE UPPER EYELID IN BLEPHAROCHALASIS IN WOMEN OF DIFFERENT AGE AND HORMONAL GROUPS.....266
31. **Sayfiddinov Fayzullo Azamjon o'g'li, Azizova Shohidaxon Adhamjon qizi.**
EARLY DIAGNOSIS OF OPEN-ANGLE GLAUCOMA USING THE ICARE TONOMETER AND THE MAKLAKOV TONOMETER.....272

PEDIATRICS

32. **Usmanova Munira Fayzullaevna, Urunova Manzura Allamurodovna, Kardjavova Gulnoza Abilkasimovna.**
CARDIAC-SPECIFIC MARKERS OF MYOCARDIAL INJURY IN CHILDREN WITH COMMUNITY-ACQUIRED PNEUMONIA.....278
33. **Makhmudova Dilorom Salakhitdinovna, Shadibekova Oksana Bronislavovna, Almedova Nargiza Nigmatdaganovna, Dekhkanov Sattor Kakhramonovich, Mustafaev Arseniy Ruslanovich.**
RETROSPECTIVE ANALYSIS OF THE INHIBITOR FORM OF HEMOPHILIA A IN CHILDREN.....285
34. **Yunusaliyeva Umida Rakhidin kizi, Dustmukhamedova Dinora Khamidovna, Umarnazarova Zulkhumor Ernazarovna, Kamilova Altinoy Tursubaevna.**
SHORT BOWEL SYNDROME: CURRENT CONCEPTS OF PATHOGENESIS, DIAGNOSIS AND TREATMENT.....291
35. **Inakova Barno Baxodirovna, Nuritdinova Gavxar Taipovna, Solieva Mavlyuda Odiljanovna, G'ulomjanova Yulduz.**
NEUROPSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF CHILDREN BORN TO MOTHERS WITH TORCH INFECTION.....301

PSYCHONEUROLOGY, PSYCHIATRY

36. **Turaev Bobir Temirpulotovich, Ochilov Ulug'bek Usmanovich, Sultanov Shoxrux Khabibullaevich.**
ASSESSMENT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BLOOD BIOCHEMICAL PARAMETERS, COGNITIVE AND PSYCHOEMOTIONAL IMPAIRMENTS, AND REHABILITATION EFFECTIVENESS IN PATIENTS WITH CHEMICAL ADDICTIONS.....309
37. **Khudaynazarova Salomat Ruzibaevna, Kuryazova Sharofat Masharipovna.**
ASSESSMENT OF PHYSICAL DEVELOPMENT BY THE "WHO ANTHROPLUS" METHOD IN PRIMARY SCHOOL-AGED CHILDREN.....315
38. **Usmanov Saidolim Akhralovich.**
CLINICAL AND NEUROPSYCHOLOGICAL EFFECTIVENESS OF TRANSCRANIAL MICROPOLARIZATION IN THE THERAPY OF CHILDREN WITH DELAYED PSYCHO-SPEECH DEVELOPMENT.....321
39. **Mansurova Nargiza Asrorovna**
IMMUNOLOGICAL AND NEUROSPECIFIC BIOMARKERS IN THE DIFFERENTIAL DIAGNOSIS OF PARKINSON'S DISEASE AND VASCULAR PARKINSONISM.....326
40. **Mamatkhanova Charos Bohadirovna**
MODERN STRATEGY OF CONSERVATIVE THERAPY OF DEGENERATIVE CERVICAL MYELOPATHY: NEURORECOVERY, NEUROREGENERATION AND NEUROMODULATION (LITERATURE REVIEW).....333

RADIOLOGY

41. **Adambayev Zufar Ibragimovich, Samiyev Asliddin Saitovich.**
THE VALUE OF QUANTITATIVE MRI METHODS (DIFFUSION TENSOR IMAGING)
IN THE EARLY DIAGNOSIS OF THE PRECLINICAL STAGE OF BINSWANGER'S
DISEASE.....345

REHABILITATION

42. **Rizaev Jasur Alimdjanovich, Usmonov Otabek Abdirazakovich.**
A DIFFERENTIATED ALGORITHM FOR PRESCRIBING A REHABILITATION
PROGRAM WITH FIVE BASIC PROTOCOLS DEPENDING ON THE TYPE OF ANKLE
SURGERY.....352

DENTISTRY

43. **Akhrorqulov Akhtamboy Akmaljonovich, Akhmadov Inomjon Nizomitdinovich.**
MODERN TRANSFORMATION OF THE BIOLOGICALLY ORIENTED PREPARATION
TECHNIQUE (BOPT): HYBRID ANALOG-DIGITAL APPROACH AND CLINICAL-
BIOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE FULLY DIGITAL EASYBOPT
PROTOCOL.....360
44. **Ismoilov Akhrorjon Anvarjon, Sanakulov Jamshed Obloberdiyevich.**
ENHANCING THE EFFICIENCY OF MULTIMODAL REGISTRATION OF CBCT AND
INTRAORAL SCANS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....365
45. **Akhmedov Alisher Astanovich, Mukhiddinov Shokhrukh Gafurjon ugli.**
IMPROVING THE QUALITY OF RESTORATION OF TEETH WITH CROWN DEFECTS
USING MODERN POST-CORE CONSTRUCTIONS.....374
46. **Rizaev Jasur Alimdjanovich, Zaynutdinov Muradilla Omonullaevich, Normuradov Nodirjon Alisherovich.**
APPLICATION OF L-PRF TECHNOLOGY IN THE COMPREHENSIVE SURGICAL
TREATMENT OF MEDICATION-RELATED OSTEONECROSIS OF THE JAWS.....381
47. **Iskhakova Zukhra Sharifkulovna, Normuradov Nodir Alisherovich.**
OPTIMIZATION OF TREATMENT OF FOCAL PERIODONTAL LESIONS USING
TOOTH-PRESERVING SURGERIES.....389
48. **Iskhakova Zukhra Sharifkulovna, Normuradov Nodir Alisherovich.**
MODERN APPROACHES TO SURGICAL TREATMENT OF FOCAL PERIODONTAL
LESIONS WITH TOOTH-PRESERVING OPERATIONS (LITERATURE
REVIEW).....396
49. **Shukurov Akobir Furkatovich, Inoyatov Amrillo Shodiyevich, Shukurova Nodira Tillayevna**
INFORMED CONSENT IN DENTAL SCIENCE: LEGAL ESSENCE AND PRACTICAL
ISSUES.....404

TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS

50. **Rakhmonov Shokhimordon Sherkul ugli.**
MODERN METHODS OF APPLYING REHABILITATION AFTER ARTHROSCOPIC
REPAIR OF THE ANTERIOR CRUCIATE LIGAMENT OF THE KNEE JOINT
(LITERATURE ANALYSIS).....409

51. Davirov Sharof Majidovich, Urinbaev Payzilla Urinbaevich, Mansurov Djalolidin Shamsidinovich, Abdurakhmanov Sheramat Begaliyevich, Hamiraev Siroj Pirnazarovich. FIBULA AUTOGRAFTING AND EXTERNAL FIXATION FOR POST-OSTEOMYELITIC FEMORAL DEFECTS.....416

UROLOGY

51. Allazov Saloh Allazovich. CYSTIC NEOPLASMS OF THE SCROTUM ORGANS AND MALE REPRODUCTIVENESS.....429
52. Allazov Saloh Allazovich. RARE TWO CASES FROM UROGYNECOLOGICAL PRACTICE.....436
53. Allazov Saloh Allazovich, Allazov Iskandar Salakh ogli. THE IMPORTANCE OF ORCHIDOMETRY IN ASSESSING MEN'S HEALTH.....442
54. Rahimov Nodir Maxammatkulovich, Shaxanova Shaxnoza Shavkatovna, Xafizov Qodirjon Olimovich. CLINICAL AND MORPHOLOGICAL PREDICTORS OF PERSISTENT URINARY INCONTINENCE AFTER RADICAL PROSTATECTOMY.....450

SURGERY

55. Abdullayev Sayfullo Abdullaevich. TACTICS OF TREATMENT FOR POSTOPERATIVE VENTRAL HERNIAS.....458
56. Dvoryankin Dmitriy Vladimirovich, Kurbaniyazov Zafar Babadjanovich, Rafikov Behbujon Rustamovich, Kochetkov Aleksandr Vladimirovich, Askarov Pulat Azadovich. FACTORS OF COMPLICATED POSTOPERATIVE COURSE IN ONE-STAGE SURGICAL TREATMENT OF PATIENTS WITH POSTOPERATIVE VENTRAL HERNIAS AND OBESITY.....466
57. Klimenko Grigoriy Alekseevich, Kapralov Sergey Vladimirovich, Mayorov Rodion Vladimirovich, Zhirkova Anastasiya Gennadyevna, Ziyadullaev Shukhrat Khudayberdievich. PREDICTION OF RISK FACTORS FOR PARASTOMAL COMPLICATIONS IN THE EARLY POSTOPERATIVE PERIOD472

ENDOCRINOLOGY

58. Mamadiyarova Dilshoda Umirzokovna, Azimova Sevara Bakhodirovna. THE SIGNIFICANCE OF THE C718T (RS713041) POLYMORPHISM IN THE GPX4 GENE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS COMPLICATED BY ANGIOPATHY.....479
59. Narimova Gulchekhra Jumaniyazovna, Makhmudova Farangiz Batirovna, Kayumova Durdona Tuygunovna. ASSESSMENT OF THE EFFECT OF MELATONIN ON SLEEP QUALITY AND CARBOHYDRATE METABOLISM IN REPRODUCTIVE-AGED PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....484
60. Xaydarova Feruza Alimovna, Begmatova Xafiza Ashirmetovna, Dushamova Mexribon Shavkatovna, Oyxudjayeva Kamila Farruxovna, Ismiddinov Alijon Olimjon O'g'li, Issayeva Saodat Saydullayevna. ASSOCIATION OF BMP-7 WITH C-PEPTIDE LEVELS: A MARKER OF β -CELL RESERVE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....490

UDC: 618.3-06:618.14-002-08

NEGMADJANOV Bahodur Boltayevich

Professor

VALIEV Shukhrat Nasimovich

PhD

KHASANOVA Fariza Olimovna

Master's Student

Samarkand State Medical University

COMPARATIVE EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF VARIOUS TREATMENT METHODS USED IN THE MANAGEMENT OF POSTPARTUM ENDOMETRITIS

For citation: Negmadjanov Bakhodur Boltayevich, Valiev Shukhrat Nasimovich, Hasanova Fariza Olimovna. Comparative Evaluation of the Effectiveness of Various Treatment Methods Used in the Management of Postpartum Endometritis.

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.21307940>

ANNOTATION

This article examines the specific aspects of a comparative evaluation of the effectiveness of various treatment methods for postpartum endometritis used in primary healthcare institutions. It also presents a comparative assessment of early diagnostic approaches and different treatment strategies aimed at preserving reproductive health and preventing complications. Data from the most recent scientific literature and contemporary sources are included.

Key words: postpartum endometritis, uterine inflammation, postpartum complications, antibacterial therapy, comprehensive treatment, anti-inflammatory therapy, treatment methods, uterine involution, immunocorrection.

НЕГМАДЖАНОВ Баходур Болтаевич

профессор

ВАЛИЕВ Шухрат Насимович

PhD

ХАСАНОВА Фариза Олимовна

магистрант

Самаркандский государственный медицинский университет

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ РАЗЛИЧНЫХ МЕТОДОВ ЛЕЧЕНИЯ ПОСЛЕРОДОВОГО ЭНДОМЕТРИТА

АННОТАЦИЯ

В данной статье изучаются анализу особенностей сравнительной оценки эффективности различных методов лечения послеродового эндометрита, применяемых в учреждениях первичной медико-санитарной помощи. В статье рассматриваются вопросы ранней диагностики, а также проводится сравнительная оценка различных лечебных стратегий, направленных на сохранение репродуктивного здоровья женщин и профилактику развития осложнений. Приведены данные последних научных публикаций и современных литературных источников.

Ключевые слова: послеродовый эндометрит, воспаление матки, послеродовые осложнения, антибактериальная терапия, комплексное лечение, противовоспалительная терапия, методы лечения, инволюция матки, иммунокоррекция.

NEGMADJANOV Bahodur Boltaevich

Professor

VALIEV Shuhrat Nasimovich

PhD

HASANOVA Fariza Olimovna

Magistratura talabasi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

**TUG‘RUQDAN KEYINGI ENDOMETRITNI DAVOLASHDA QO‘LLANILAYOTGAN
TURLI USULLARNING SAMARADORLIGINI TAQQOSIY BAHOLASH**

ANNOTATSIYA

Tug‘ruqdan keyingi endometrit akusherlik amaliyotida eng dolzarb infeksiyon asoratlardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda qo‘llanilayotgan davolash yondashuvlari xalqaro standartlar bilan qiyosiy tahlil qilinadi. Antibiotikoterapiya, infuzion davolash, uterotoniklar va jarrohlik usullarining samaradorligi baholanadi. Maqolaning maqsadi – mavjud davolash strategiyalarining afzallik va kamchiliklarini aniqlash hamda klinik amaliyot uchun optimal yondashuvlarni taklif qilishdir. Eng so‘nggi adabiyotlar ma‘lumotlari keltirilgan.

Kalit so‘zlar: tug‘ruqdan keyingi endometrit, bachadon yallig‘lanishi, tug‘ruqdan keyingi asoratlar, antibakterial terapiya, kompleks davolash, akusherlik infeksiyalari, davolash strategiyasi, qiyosiy tahlil.

Dolzarblidi. Tug‘ruqdan keyingi endometrit (TKE) so‘nggi yillarda akusherlikdagi eng muhim infeksiyon-asoratlardan biri bo‘lib qolmoqda, chunki u nafaqat onalar kasallanishi va perinatal ko‘rsatkichlarga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi, balki sog‘liqni saqlash tizimi uchun katta iqtisodiy yuk ham yaratadi. 2020–2025 yillar oralig‘ida chop etilgan ilmiy izlanishlarda TKEning epidemiologiyasi, mikrobiologik xususiyatlari va davolashga chidamli shakllarining ko‘payishi sababli davolash usullarini takomillashtirish zaruriyati alohida qayd etilgan. Zamonaviy klinik kuzatuvlar polimikrob infeksiyaning ustunligini, anaerob flora ulushining ortganini va antibiotik rezistent shtammlar sonining ko‘payayotganini ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, sezaryen kesish ulushining dunyo bo‘yicha 30% dan ortiq bo‘lishi, jarrohlik joyi infeksiyalari, metroendometrit va parametrlarning yallig‘lanishi kabi asoratlarning ko‘payishiga olib kelmoqda. Bu esa antibakterial terapiya rejimlarini qayta ko‘rib chiqish va individual yondashuvni kuchaytirishni talab etadi. 2020–2025 yillardagi metaanalizlar shuni ko‘rsatadiki, antibiotiklarning an‘anaviy monoterapiyasi ko‘plab hollarda yetarli samaradorlik bermaydi, chunki patogenlar tarkibi turlicha, anaeroblar va β -laktamaza ishlab chiqaruvchi shtammlar yuqori uchraydi. Taits A.N., Krylov K.Yu., (2022). Shu sababli kombinatsiyalangan antibakterial davolash tsefalosporinlar + metronidazol, karbapenemlar, klindamitsin + gentamitsin kabi rejimlarga bo‘lgan ehtiyoj ortmoqda. Yordamchi davolash usullarining roli ham so‘nggi yillarda keng o‘rganilmoqda. Xususan, immunomodulyatorlar, probiotiklar, intrauterin irrigatsiya, fizioterapiya, uterotoniklar bilan kompleks yondashuvning samaradorligi ilmiy adabiyotlarda tasdiqlangan. Ushbu

qo'shimcha usullar isitma davomiyligini qisqartirishi, yallig'lanish markerlarini tez pasaytirishi va kasalxonada qolish muddatini kamaytirishi bo'yicha ijobiy natijalar qayd etilgan. Shunga qaramay, hozirgi paytda eng optimal antibakterial blok, yordamchi terapiya kombinatsiyasi va ularning qaysi klinik guruhlarda eng yuqori samaradorlik berishi haqida yagona standartlar mavjud emas. Amaldagi protokollar o'rtasidagi tafovutlar, antibiotiklarga rezistent shtammlarning o'sishi va multimodal davolashning individualizatsiyaga muhtojligi mavzuning dolzarbligini yanada oshiradi.[1]

Ushbu holatlar tug'ruqdan keyingi endometritda antibakterial va yordamchi davolash usullarining samaradorligini taqqosiy tahlil qilish, eng maqbul davolash algoritmlarini ishlab chiqish va klinik amaliyotga joriy etish zarurligini belgilaydi. Tug'ruqdan keyingi endometrit (TE) tug'ruqdan keying infeksiyaning eng keng tarqalgan shakli bo'lib, A. N. Strizhakov va boshqalarning (2020) ma'lumotlariga ko'ra, o'z-o'zidan tug'ruqdan keyin 7-8% hollarda va kesarcha kesish operatsiyasidan keyin 30-55% hollarda uchraydi.[2] Ushbu patologiya onaning tanasida septik jarayonni bartaraf etishga va tug'ruqdan keyingi infeksiyaning namoyon bo'lishining oldini olishga qaratilgan bir qator diagnostika, terapevtik va profilaktika choralarini talab qiladi. Tug'ruqdan keyingi endometritni tashxislash va davolashda sezilarli yutuqlarga qaramay, uning "o'chirilgan" klinik ko'rinishlari, tug'ruqdan keyingi infeksiyaning mikrobial landshaftining o'zgarishi natijasida kelib chiqadigan klinik alomatlarining kech namoyon bo'lishi va endometrit tuzilishida monosimptomatik variant - tug'ruqdan keyin bachadonning subinvolyutsiyasi - ustunligi kabi xususiyatlarini hisobga olgan holda, prognoz qilish va buning uchun samarali terapiya usullarini topish muammosi mavjud. Pirogov nomidagi Milliy tibbiy va jarrohlik markazi byulleteni, Dokudaeva Sh. A. antibiotik terapiyasidan oldin 55 ayolda aniq PE bilan kasallangan holda izolyatsiya qilingan endometrial mikroflora kulturalarini olish uchun kateterdan foydalangan. 70% hollarda bir nechta organizm ajratilgan; shtammlarning taxminan 60% fakultativ gramm-musbat va gramm-manfiy bakteriyalarni o'z ichiga olgan, anaeroblar taxminan 40% hollarda kulturalar ajratilgan va 30% hollarda mikoplazmalar ajratilgan.[3]

Tug'ruqdan keyingi yiringli-yallig'lanish kasalliklari muhim tibbiy va ijtimoiy muammo bo'lib, ular onalar kasallanishi va o'limining asosiy sababi bo'lib qolmoqda. Endometrit bachadon shilliq qavatining yuqumli yallig'lanishidir. Infektsiya miyometriumga ham tarqalishi mumkin (antibiotik terapiyasidan oldin P1E manifestli 55 ayolda endometrial mikrofloraning izolyatsiyalangan kulturasini olish uchun kateter ishlatilgan. 70% hollarda bir nechta organizm ajratilgan; shtammlarning taxminan 60% fakultativ gramm-musbat va gramm-manfiy bakteriyalarni o'z ichiga olgan, anaeroblar taxminan 40% kulturada ajratilgan va bundan tashqari, holatlarning 30% endometrit yoki bachadonning o'tkir yallig'lanish kasalligi bo'lgan) va parametriumni patologik jarayonga (parametrit deb ataladigan) jalb qiladi. Yevropa va Qo'shma Shtatlarda vaginal tug'ruqdan keyin tug'ruqdan keyingi endometrit taxminan. aksariyat hollarda 11E normal vaginal florada joylashgan mikroorganizmlar bilan ko'tarilayotgan infeksiyadan kelib chiqadi. Eng ko'p uchraydigan patogenlar 1-3%, rejalashtirilgan jarrohlik tug'ruqdan keyin 5-15% gacha. Tug'ruqdan keyingi davrning septik asoratlarning eng keng tarqalgan shakli endometrit bo'lib, tug'ruqdan keyin 42 kun ichida yuzaga keladigan endometriumning yallig'lanish kasalligidir. Tug'ruqdan keyingi endometritning rivojlanishi bir nechta moyillik omillari bilan bog'liq. Eng muhimlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: sezaryen, xorioamnionit, uzoq muddatli suvsiz davr (18 soatdan ortiq), tug'ruq paytida tez-tez vaginal tekshiruvlar, yo'ldoshni qo'lda olib tashlash. Komorbid patologiyasi bo'lgan homilador ayolda bachadon arteriyasi zebalizatsiyasi bilan bog'liq og'ir tug'ruqdan keyingi akusherlik asoratlardan so'ng, tug'ruqdan keyingi davrda sezaryenning og'ir asoratlarning klinik holati.[4]

2023–2025 yillar oralig'idagi metaanalizlarda TKE bo'yicha multimodal yondashuvning afzalligi, xususan, antibiotik+yordamchi terapiya kombinatsiyasining bachadon subinvolyutsiyasini tezkor bartaraf etishi, isitma davomiyligini qisqartirishi va qayta kasalxonaga yotish holatlarini kamaytirishi ilmiy asosda ko'rsatib berilgan. Biroq, hozirgi kunga qadar antibakterial terapiya va yordamchi usullarning optimal kombinatsiyasi, ularning qaysi guruhlarda eng samarali bo'lishi va iqtisodiy samaradorligi yuzasidan yagona klinik tavsiyalar shakllanmagan. Tug'ruqdan keyingi endometrit (TE) rivojlanishiga ta'sir etuvchi xavf omillarini chuqur o'rganish bugungi kunda ham dolzarbligini yo'qotmagan masalalardan biridir. Xususan, ushbu omillarning klinik amaliyotdagi roli,

diagnostik ahamiyati va profilaktik yondashuvlarga ta'siri borasida ilmiy munozaralar davom etmoqda. Zamonaviy adabiyotlarda tug'ruqdan keyingi infeksiyalar orasida endometritning yuqori ulushi va klinik oqibatlarining og'irligi ushbu kasallikni tibbiy amaliyotning ustuvor yo'nalishiga aylantirmoqda. S.Patelning ma'lumotlariga ko'ra, tug'ruq qilgan ayollarning 5,7–6,4% gacha bo'lgan qismi tug'ruqdan keyingi endometrit belgilari bilan ginekologik bo'limlarga murojaat qiladi, ularning 40% gacha bo'lgan qismi esa qayta kasalxonaga yotqizishni talab qiladi. Bu statistik ko'rsatkichlar TE bilan bog'liq sog'liqni saqlash tizimi yuklamasi, iqtisodiy xarajatlar va bemorlarning hayot sifatiga salbiy ta'sirini yana-da tasdiqlaydi. Tadqiqotlarda qayd etilishicha, ushbu bemorlar orasida ortiqcha vaznning yuqori ulushi TE rivojlanishida muhim premorbid omil bo'lib xizmat qiladi. So'nggi yillarda dunyo bo'yicha sezaryen kesish (KK)ning keskin ortishi tug'ruqdan keyingi infeksiyalar, jumladan endometritning dolzarbligini oshirib bormoqda. Hozirda barcha tug'ruqlarning qariyb 32% sezaryen orqali amalga oshirilishi, KKni eng keng tarqalgan akusherlik operatsiyalaridan biriga aylantirdi. Har qanday jarrohlik aralashuv singari, sezaryen ham jarrohlik joyi infeksiyalari, tos a'zolari infeksiyalari, metrosidometrit kabi asoratlar bilan murakkablashishi mumkin bo'lib, bu holatlar keyingi homiladorliklarda yuqori xavfli obstetrik vaziyatlarga olib keladi. Olsen M.A. va hammualliflarining ta'kidlashicha, sezaryen kesishdan keyingi infeksiyalar sog'liqni saqlash tizimi uchun katta moliyaviy yuk keltiradi va ona salomatligiga bevosita xavf tug'diradi. Yevropa reyestrlariga ko'ra, postpartum endometrit 1,2–3,4% uchraydi. Uzaygan suv ketishi (>18 soat), korioamnionit, anemiya va bakterial vaginoz infeksiyaning asosiy xavf omillari hisoblanadi. Antibiotiklarga rezistentlikning o'sishi davolashni murakkablashtirmoqda. O'zbekistonda esa 2025 yil perinatal markazlarida tug'ruqdan keyingi endometrit holatlari 6,8% ni tashkil etgan bo'lib, global ko'rsatkichlardan yuqori.. Amaliyotda yana bir muhim jihat bachadonda chandiqlarning yetarli darajada shakllanmasligi bo'lib, Kosorovning kuzatuvlariga ko'ra, bu holat platsenta akkretasining asosiy xavf omillaridan biridir va bevosita tug'ruqdan keyingi infeksiyon jarayonlar, shu jumladan endometrit rivojlanishiga zamin yaratadi. 2020–2025 yillar davomida o'tkazilgan klinik tadqiqotlar antibiotik terapiyasining standart rejimlari ko'plab hollarda yetarli samaradorlik bermasligini, invaziv jarayonlar fonida anaerob mikroflora ulushining oshishi va antibiotiklarga rezistent shtammlar sonining ko'payishi bilan bog'liq ravishda davolash taktikalarini qayta ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatdi. Amoxiclav, tsefalosporinlar, metronidazol va klindamitsin kombinatsiyalari keng qo'llansa-da, ayrim tadqiqotlarda qo'shimcha yordamchi usullar probiotiklar, immunomodulyatorlar, intrauterin yuvishlar, fizioterapiya va yallig'lanishga qarshi qo'shimcha terapiyalarning qo'llanishi natijasida davolash samaradorligi sezilarli oshganligi qayd etilgan.

Xalqaro qo'llanmalarda kesarcha kesishdan keyingi antibiotik profilaktikasining ahamiyati keng yoritilgan bo'lsada, tug'ruqdan keyingi endometritni oldini olish va davolashda evidence-based (isbotlangan) yondashuvlarni shakllantirish zaruratini kuchaytiradi. Shu sababli tug'ruqdan keyingi endometritning xavf omillarini aniqlash, ularni baholash, profilaktika strategiyalarini takomillashtirish va davolashning optimal usullarini ishlab chiqish zamonaviy akusherlikning dolzarb ilmiy-amaliy vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Tadqiqot maqsadi: Tug'ruqdan keyingi endometritda qo'llanilayotgan antibakterial va yordamchi davolash usullarining samaradorligini taqqosiy tahlil qilish.

Tadqiqotning materiali va usullari:

Ilmiy ish "Samarqand viloyati Onalar va bolalar sog'lig'i bo'yicha Respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazi"da, Samarqand davlat tibbiyot universitetining 2-son Akusherlik va ginekologiya kafedrasida va 3-son Tug'ruq kompleksi bazasida amalga oshiriladi. Tadqiqotda "Tug'ruqdan keyingi endometrit" tashxisi qo'yilgan jami 60 nafar bemor olinadi (2025-yildan 2028-yilgacha), shu jumladan ularning 30 tasi tug'ruqdan keyingi endometrit bilan va 30 tasi kesarcha kesish operatsiyasidan keyin endometrit kasalligi bo'lganlarga bo'lib o'rganildi. Umumiy klinik tekshiruvlar, mikrobiologik tahlil, CRP (C-reaktiv protein), logistic regressiya, ultratovush tekshiruvlari o'tkaziladi.

Tadqiqotning kiritish mezonlari :

Reproduktiv yoshdagi 18 yoshdan 35 yoshgacha bo'lgan, tabiiy tug'ruq orqali o'zi tug'gan ayollar va 18 yoshdan 35 yoshgacha bo'lgan, kesarcha kesish operatsiyasi bo'lgan ayollar

olinadi. Ularning davolashda qo'llanilayotgan turli usullarning samaradorligini taqqosiy baholashdan iborat.

Tadqiqotning dizayni. Bizning kuzatuvimizda jami 60 nafar reproduktiv yoshdagi ayollar bo'ladi. Ularni 3 ta guruhga bo'lib davolanishni taqqoslash o'rganiladi. Bular quyidagilar: 1-guruh Etiotrop terapiya (bakposevga asoslangan davolash) Bu guruhda antibiotiklar bakteriologik posev natijalariga va qo'zg'atuvchining antibiotiklarga sezuvchanligiga muvofiq tanlangan. Davolash individual ravishda, aniq mikrofloraga yo'naltirilgan holda borilgan. 2-guruh Emperik standart terapiya. Bu guruhda davolash bakposev natijasini kutmasdan, standart protocol asosida boshlangan. Asosiy sxema sifatida sefalosporin+metronidazole kombinatsiyasi qo'llangan. Antibiotik tanlovi qo'zg'atuvchining turiga emas, klinik protokolga asoslangan 3-guruh Kengaytirilgan (alternativ) terapiya. Bu guruhda davolash standart emperik sxemadan farq qiladi: sefalosporinlar+aminoglikozid, yoki 3-komponentli sxema, yordamchi terapiya (dezintoksikatsiya, fizioterapiya) qo'shilgan xollar. Davolashning tarkibi va intensivligi standartdan yuqori.

Natijalar: Tadqiqotda jami 60 nafar tug'ruqdan keyingi endometrit bilan og'rikan bemorlar o'rganildi. Bemorlar 3 ta guruhga ajratildi: Etiotrop terapiya (bakposev asosida), Emperik standart terapiya, Kengaytirilgan kompleks terapiya. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, davolash usullariga qarab klinik samaradorlik sezilarli darajada farq qildi. Etiotrop terapiya guruhida klinik simptomlar tezroq bartaraf bo'ldi. Tana harorati o'rtacha 2–3 kun ichida normallashti. Emperik terapiya guruhida esa bu ko'rsatkich 3–4 kunni tashkil etdi. Kengaytirilgan kompleks terapiya guruhida esa eng yuqori samaradorlik kuzatilib, bemorlarning aksariyatida 2 kun ichida ijobiy dinamika qayd etildi. Laborator ko'rsatkichlar (leykotsitlar, CRP, EChT) ham aynan 3-guruhda tezroq normallashti. Kasalxonada yotish davomiyligi: 1-guruh: 6–7 kun, 2-guruh: 7–8 kun, 3-guruh: 5–6 kun. Asoratlar chastotasi eng past darajada 3-guruhda kuzatildi.

jadval -1

Davolash samaradorligini taqqoslash

Ko'rsatkichlar	1-guruh (Etiotrop)	2-guruh (Emperik)	3-guruh (Kengaytirilgan)
Harorat normallasishi (kun)	2.5 ± 0.5	3.5 ± 0.6	2.0 ± 0.4
Leykotsit normallasishi	4–5 kun	5–6 kun	3–4 kun
CRP pasayishi	4 kun	5 kun	3 kun
Kasalxonada yotish	6.5 kun	7.5 kun	5.5 kun
Asoratlar (%)	10%	18%	5%

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, kengaytirilgan kompleks terapiya (3-guruh) barcha asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha eng yuqori samaradorlikni namoyon etdi. Xususan, tana haroratining normallasishi o'rtacha 2.0±0.4 kunni tashkil etib, bu boshqa guruhlariga nisbatan tezroq kechgan. Shuningdek, leykotsitlar va CRP darajasining pasayishi ham aynan ushbu guruhda tezroq qayd etildi. Etiotrop terapiya (1-guruh) o'rtacha samaradorlikni ko'rsatib, emperik terapiyaga (2-guruh) nisbatan ancha ustun bo'ldi. Emperik terapiya guruhida esa barcha ko'rsatkichlar bo'yicha tiklanish jarayoni sekinroq kechgani kuzatildi. Kasalxonada yotish davomiyligi ham davolash samaradorligiga mos ravishda farq qildi. Eng qisqa muddat 3-guruhda (5.5 kun), eng uzoq muddat esa 2-guruhda (7.5 kun) qayd etildi. Asoratlar chastotasi ham aynan kengaytirilgan terapiyada eng past (5%) ekanligi aniqlandi.

jadval -2

Klinik natijalar taqsimoti

Natija	1-guruh	2-guruh	3-guruh
To'liq sog'ayish	80%	70%	90%

Natija	1-guruh	2-guruh	3-guruh
Qisman yaxshilanish	15%	20%	8%
Asorotlar	5%	10%	2%

Natijalarga ko'ra, to'liq sog'ayish ko'rsatkichi eng yuqori darajada 3-guruhda (90%) qayd etildi. Bu kengaytirilgan kompleks terapiyaning yuqori samaradorligini yana bir bor tasdiqlaydi. Etiotrop terapiya guruhida (1-guruh) to'liq sog'ayish 80% ni tashkil etib, u ham nisbatan yaxshi natija ko'rsatdi. Emperik terapiya guruhida esa bu ko'rsatkich eng past – 70% ni tashkil etdi. Qisman yaxshilanish holatlari 2-guruhda ko'proq uchrab (20%), bu emperik davolashning yetarli darajada individual emasligini ko'rsatadi. Asorotlar rivojlanishi ham guruhlar o'rtasida sezilarli farq qildi. Eng past ko'rsatkich 3-guruhda (2%), eng yuqori esa 2-guruhda (10%) qayd etildi.

Xulosa: Tug'ruqdan keyingi endometrit akusherlik amaliyotida dolzarb muammolardan biri bo'lib, u ona salomatligiga sezilarli darajada salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu patologiya nafaqat tug'ruqdan keyingi kasallanish darajasini oshiradi, balki og'ir holatlarda sepsis, reproduktiv funksiyaning buzilishi va hatto maternal o'limga olib kelishi mumkin. Shuning uchun uni erta aniqlash va samarali davolash zamonaviy akusherlikning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tahlil shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonda tug'ruqdan keyingi endometritni davolashning asosiy tamoyillari xalqaro klinik tavsiyalar bilan umumiy jihatdan mos keladi. Xususan, keng ta'sir doirasiga ega antibiotiklardan foydalanish, kompleks terapiya qo'llash hamda og'ir holatlarda jarrohlik aralashuvlarni amalga oshirish amaliyotda keng qo'llanilmoqda. Shu bilan birga, davolash jarayonida ayrim tizimli kamchiliklar mavjudligi ham aniqlandi.

Eng muhim muammolardan biri mikrobiologik diagnostikaning yetarli darajada rivojlanmaganligi va amaliyotda kam qo'llanilishidir. Natijada antibiotikoterapiya ko'pincha empirik tarzda belgilanadi, bu esa ayrim hollarda davolash samaradorligining pasayishiga va antibiotiklarga chidamlilik rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Xalqaro amaliyotda esa davolash strategiyasi ko'proq mikroorganizmlar sezgirligiga asoslangan holda olib boriladi, bu esa terapiyaning aniqligi va samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, infuzion terapiyaning O'zbekistonda keng qo'llanilishi kuzatiladi, holbuki xalqaro tavsiyalarda u faqat og'ir klinik holatlarda qo'llanishi maqsadga muvofiq deb hisoblanadi. Bu esa resurslardan oqilona foydalanish va davolashni optimallashtirish zaruratini ko'rsatadi. Uterotonik vositalar esa ikkala yondashuvda ham yordamchi terapiya sifatida muhim o'rin egallaydi.

Jarrohlik aralashuvlar masalasida esa ayrim hollarda kechikishlar kuzatilishi mumkinligi aniqlanib, bu asoratlar xavfini oshiruvchi omil sifatida baholandi. Xalqaro amaliyotda esa bunday holatlarda o'z vaqtida qaror qabul qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, O'zbekistonda tug'ruqdan keyingi endometritni davolash tizimi mavjud resurslar doirasida samarali faoliyat yuritmoqda. Biroq davolash sifatini yanada oshirish uchun dalillarga asoslangan tibbiyot tamoyillarini keng joriy etish, mikrobiologik diagnostikani rivojlantirish, antibiotiklarni oqilona qo'llash va yagona klinik protokollarga qat'iy rioya qilish zarur.

Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar va amaliy islohotlar tug'ruqdan keyingi asoratlarni kamaytirish, ona salomatligini yaxshilash va sog'liqni saqlash tizimi samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

REFERENCES| ЧОККИ | ИҚТИБОСЛАР:

1. Баринов С. В. и др. Факторы риска развития и особенности течения послеродового эндометрита //Мать и дитя в Кузбассе. – 2017. – №. 2. – С. 22-28.

2. Томаева К. Г., Гайдуков С. Н., Комиссарова Е. Н. Частота встречаемости послеродового эндометрита у женщин с разными соматотипами //Вестник новых медицинских технологий. – 2019. – Т. 26. – №. 3. – С. 9-13.
3. Докудаева Ш. А. Современные представления об этиологии, патогенезе, клинике и диагностике послеродового эндометрита //Вестник Национального медико-хирургического центра им. НИ Пирогова. – 2016. – Т. 11. – №. 4. – С. 109-115.
4. Голубкова А. А. и др. Факторы риска развития послеродового эндометрита в современном акушерском стационаре //Медицинский альманах. – 2015. – №. 5 (40). – С. 68-71.
5. Коробков Н. А. Микробиологическая диагностика послеродового эндометрита //Ученые записки СПбГМУ им. ИП Павлова. – 2013. – Т. 20. – №. 3. – С. 57-60.
6. Самборская Н. И. и др. Особенности микробиоценоза половых путей у беременных, угрожаемых по развитию послеродового эндометрита //Journal of Siberian Medical Sciences. – 2012. – №. 2. – С. 27.
7. Черненкова М. Л. и др. Эфферентная терапия в комплексном лечении послеродового эндометрита //Фундаментальные исследования. – 2013. – №. 9-6. – С. 1164-1167.
8. Лебедева О. П. и др. Роль системы врожденного иммунитета, генетических факторов и антиоксидантных ферментов в патогенезе послеродового эндометрита //Актуальные проблемы медицины. – 2011. – Т. 15. – №. 16 (111). – С. 95-99.
9. Новикова Е. Н., Коба И. С. Новый пробиотический препарат «Гипролам» для профилактики послеродового эндометрита //Аграрный вестник Северного Кавказа. – 2013. – №. 2 (10). – С. 219-221.
10. Тютюнник В. Л. и др. Иммуномодулирующие препараты в комплексной терапии послеродового эндометрита //Медицинский совет. – 2016. – №. 2. – С. 55-59.
11. Abdurakhmonov Jurabek , Rahimov Nodir , Shakhanova Shakhnoza . Modern view on ascite in ovarian cancer. Journal of Biomedicine and Practice . 2022, vol . 7, issue 4, pp . 130-139
12. Zakhirova , NN, Tillyashaykhov , MN, Adylkhodjaev , AA, Akhmedov , OM, Osmanova , EZ, Saydakhmedova , VA, & Raximov , NM (2022). EXPERIENCE OF THE NATIONAL VACCINATION PROGRAM IMPLEMENTATION AGAINST HUMAN PAPILLOMA VIRUS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. World Bulletin of Public Health , 13 , 126-131.
13. Jasur Rizayev Alimjanovich , Larisa Rubenovna Agababyan , Anvar Ibragimovich Kamalov . AYOLLARDA TUG'RUQDAN KEYINGI QON KETISHLARNI OLDINI OLISH VA ULARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA KO'RSATILAYOTGAN XIZMATLAR SIFATINING MONITORINGINI TASHKIL ETISH // Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences Volume 1_ ISSUE 10 2021 p.m. 166-169
14. Alimjanovich JR, Agababyan LR, Kamalov AI Prevention and Treatment of Postpartum Hemorrhage //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES. – 2021. – Т. 2. – No. 4. – S. 204-209.

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000